

Nepřípustnost pořadu práva o žalobě člena řeholní kongregace z důvodu řeholní smlouvy (na výživné).

Krajským soudem v Č. B. zamítnuta žaloba P. J. P. K., člena kongregace Bratři Nejsvětější Svátosti v P. na kongregaci B. N. Sv. v Č. B. o sustentaci (v penězích), jednak proto, že neprokázal svá tvrzení, že zákazem generálního představeného žalované, sloužiti mši svatou a vykonávati funkce kněžské — odňata mu byla možnost opatřiti si zaopatření, jednak pro bezdůvodnost nároku vůbec. Složením slavných slibů a převzatou povinností poslušnosti vůči nadřízeným úřadům církevním i představeným musí žalobce snášeti jich nálezy kárné a z nich plynoucí hmotné újmy. Soud nemaje ani možnosti ani práva nálezy ty přezkoumati, musí skutečnost dotčeného zákazu vzíti za základ, čímž padá důvod žaloby, že se tak stalo nedůvodně a neprávem a že proto žalobci nárok přísluší.

Vrchní zemský soud v P. k odvolání žalobce zrušil rozsudek první stolice a vrátil věc k doplnění, provedením nabídnutých důkazů, pokládaje za rozhodné skutečnosti žalobcem tvrzené, že vstoupiv do kongregace a vykonav věrné sliby, nabyl smluvně práva na doživotní zaopatření přiměřené svému stavu z prostředků kongregace a že byl pak bezprávně z kongregace vyloučen.

Po doplnění krajský soud opětně žalobu zamítl podstatně z důvodu toho, že žalobce podroben slibu věčné chudoby a neschopen nabýt vlastnictví, nemůže také žalobou peněžní nároky vymáhati a že žaloba jest i v tom pochybena, že žalobce, který dosud kanonickým procesem z kongregace vyloučen není a samovolně řádné působiště ve Vídni opustil, sám dal tím na jevo, že nereflektuje na další naturální zaopatření ve svazku společenském podle stanov mu náležející a tudíž tvrzenou škodu — zaopatření v klášteře jiném sám si platí — sám si zavinil.

Soud odvolací rozsudek tento potvrdil, nesdílaje pouze důvod zamítnutí následkem složení slibu chudoby, poněvadž je to správně odmítání procesní způsobilosti, pro tuto však jsou rozhodny pouze ustanovení §§ 1—10 c. ř. s., a pro spor je nerozhodna, kam by eventuelně vyplacená náhrada škody přišla. Žaloba jest bezdůvodnou, protože není prokázáno vyloučení žalobce z kongregace, tím méně pak bezdůvodné vyloučení a odepření naturálních požitků. Nejvyšším soudem zrušeny rozsudky nižších stolic jakož i veškeré řízení jim předcházející a žaloba pro nepřípustnost pořadu práva odmítnuta z těchto důvodů:

Řeholní kongregace jsou korporacemi práva veřejného, smlouva o přijetí, jejíž obsah podávají řeholní regule (stanovy) a příslušné doplňovací předpisy církevního práva, jest tedy titulem veřejnoprávním a toho rázu jsou i nároky z ní vyvozené, takže podle § 1 jur. n. na pořad práva nepatří.

V podrobnosti toto: Řeholní kongregace nespádají ani pod spolkový zákon ze dne 26. listopadu 1852 č. 253 ř. z. ani pod spolčovací zákon ze dne 15. listopadu 1867 č. 134 ř. z., naopak stanoví spíše § 3 lit. a) poslednějšiho zákona, že duchovní kongregace posuzovati jest podle předpisů o nich daných. Tu pak § 31 zákona ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. o úpravě zevních poměrů katolické církve odkazuje ohledně zevních poměrů klášterních společenstev v katolické církvi existujících na zvláštní předpisy ohledně nich platné. Po zrušení konkordátu jest to min. nař. ze dne 13. června 1858 č. 95 ř. z., o duchovních řádech a kongregacích, jež však se naší otázky netýče. Následkem toho zůstává otázka nároků toho druhu, jaký žalobce vznáší, vyhrazena církevní samosprávě. To vše jasně plyne z motivů k cit. zákonu ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. církevní poměry upravujícího. Tyto podávají nejprve historický přehled poměru ke státu a praví pak pod II 2, že postavení, jež katolická církev toho času ve veřejném organismu zaujímá, jest postavení privilegované veřejné korporace, že opačný systém, americký to systém spočívající na zásadě soukromoprávnosti církve, zv. buď »volnou církví« aneb vyjadřovaný heslem rozluky státu od církve, nelze u nás uznati jednak proto, že jej nelze historicky sprostředkovati a jednak proto, že jej nelze prakticky dobře provésti a proto tedy, že i řečený zákon ponechává katolické církvi její posavadní veřejnoprávní postavení. Vývody motivů vrcholí pak v otázce (pod. 3), které jsou to legislativní zásady, jež v přítomném zákonodárství zachovány býti mají, a v odpovědi na ni, že zákonodárství státní má se vztahovati jen na formy a meze církevního působení (»zevní poměry katol. církve«) a že kde v tomto zřeteli zvláštní norma dána nebyla, nastupuje sama sebou církevní autonomie, které ovšem zásadně podléhají všechny vnitřní záležitosti církve (co se týče duchovního života, jako víry a pod.) tyto ovšem již v základě ustanovení čl. 15 st. zákl. zák. i jest pak toto právo sebeurčení a samosprávy církevní prohlášeno v motivech za svrchovanou zásadu našeho zákonodárství a praví se tam dále, že volné praktikování ústavy (scil. církevní) jakož i jurisdikční moci pro obor církevní platné, zejména i discipliny, jest

již zákonným uznáním církve samé zaručeno. Konečně se tam podotýká, že péče o společenství zřízení a jeho volný vývoj vyžadují při rozsahu a důležitosti zřízení těch zvláštního stát. dozoru (schvalování zabránění a zařízení společenstev, spolupůsobení při dosazování představenstev, pravidla pro občanský styk atd.) a tento dozor, že je normován ve zvláštním návrhu zákona. K tomu doložiti jest, že tento návrh se zákonem nestal a máme co činiti jen se shora cit. § 31 zák. ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. a min. nařízení ze dne 13. června 1858 č. 95 ř. z.

Poněvadž tedy řeholní kongregace je, jak i nauka uznává (Stubenrauch 8. vyd. 1902 k § 26 I 2 č. 2 str. 69, Tilsch Všeobecná část. str. 112) korporací veřejnoprávní, otázka, o niž ve sporu tomto jde, patří sice k úpravě zevních poměrů katol. církve, avšak zvláštních norem státní zákonodárství o ní nedalo, a to nejen po stránce hmotné, ale též ne po stránce formální, co se týče příslušnosti, tedy dle hořejšího nastupuje tu sama sebou církevní autonomie a tedy i příslušnost církevních úradů či »jurisdikční moc pro obor církevní platná« i bylo proto tak rozhodnouti jak se stalo (§ 42 j. n. § 477 č. 6, 478-I-240 I, 471 č. 7-513 c. s. ř.

Rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně, ze dne ze dne 12. července 1923 Rv-1-1354-22-1. Š.

H O V O R N A.

K novelisaci zákona družstevního.

Dle sdělení »Zemědělských družstevních listů« konaly se letos v létě v »Centrokooperativu« porady o změně zákona družstevního, jichž se zúčastnili jednak právní znalci družstevního práva ze svazů družstevních — jednak zástupci ministerstev zemědělství a obchodu. Jest opravdu litovati, že porad těch se nezúčastnil zástupce ministerstva spravedlnosti, když přece soudy, jichž dohledu družstva podléhají, jsou v prvé řadě povolány k tomu, aby o navržených změnách se nejen vyslovily, ale i navrhovaly i jiné změny, nutné, které odkladu netrpí.

Tak na poradě té byl přijat k § 1 zákona družstevního, pokud jedná o pojmu a právní povaze hospodářských a výdělkových společenstev, doplněk, kterým se rozšiřuje účel i na »ukojování kulturních potřeb«, z důvodů, že prý některé obchodní soudy činí obtíže při zápisu družstev, jež nemají účel vyslo-